

Προς:
Τα μέλη του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου
Εφετείου Θεσσαλονίκης

Θέμα: Γνωμοδότηση Εισαγγελίας Αρείου Πάγου.

Σας κοινοποιούμε τη με αριθμ.6/2006 γνωμοδότηση της Εισαγγελίας Αρείου Πάγου σχετικά με τη νομιμότητα της αξίωσης από τους Δήμους προσκόμισης ένορκης βεβαίωσης ως προαπαιτούμενου δικαιολογητικού για την έκδοση πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών, για να λάβετε γνώση.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Η Πρόεδρος

Η Γεν. Γραμματέας

Ιωάννα Χρουνσαλά-Μπιλίσση

Πολυξένη Παρατήρα

Προς
Το Υπουργείο Δικαιοσύνης
Γενική Διεύθυνση Α΄
Διεύθυνση Α1-Τμήμα Α2
ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑ: Η νομιμότητα της αξίωσης από τους Δήμους προσκόμισης ένορκης βεβαίωσης ως προαπαιτούμενου δικαιολογητικού για την έκδοση πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών

1-Σ' απάντηση των 1) 734/10-10-05, 2) 2158/18-11-05 και 102460/25-11-05 εγγράφων ερωτημάτων της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών - Δημ. Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που μας διαβιβάσατε με το 28395/15-3-06 έγγραφό σας, αναφορικά με τη νομιμότητα της αξίωσης από τους Δήμους προσκόμισης ένορκης βεβαίωσης ως προαπαιτούμενου δικαιολογητικού την έκδοση πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα.

2-Νομικές διατάξεις.

α-Το Σύνταγμα. Κατά το άρθρο 13 παρ.5 του Συντάγματος, ουδείς όρκος επιβάλλεται άνευ νόμου "ορίζοντας και τον τύπον αυτού. Από τη διάταξη αυτή, που συμπορεύεται με τη διάταξη του άρθρου 9 παρ.1 της ΕΣΔΑ, επιβάλλεται, οσάκις η Πολιτεία θέλει να θεσπίσει την υποχρέωση της ορκοδοσίας, είτε για τους δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους, είτε ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική, διοικητική και ποινική δικαιοσύνη ή στη διοικητική διαδικασία, απαιτείται να το θεσπίσει υποχρεωτικά με νόμο, που να ορίζει τόσο τη δυνατότητα της ορκοδοσίας, όσο και τον τύπο του διδόμενου όρκου. Δεν μπορεί δηλ. η Πολιτεία να επιβάλλει την υποχρέωση της ορκοδοσίας με άλλη διοικητική πράξη, όπως με εγκύκλιο, με απλό έγγραφο κλπ.[Αν.Μαρίνος Δίκη 11/30]. Τον καθορισμό των περιπτώσεων, στις οποίες είναι η ορκοδοσία υποχρεωτική, καθώς και τον προσδιορισμό του τύπου του όρκου αφήνει ο συντακτικός στον κοινό νομοθέτη (άρθρο 13 παρ.5). Έτσι σύμφωνα με τα άρθρα 385, 408 και 423 Κ.Πολ.Δικ και 194, 218, 220 και 236 Κ.Ποιν. Δικ. οι αλλόθρησκοι και οι ετερόδοξοι ορκίζονται κατά τον τύπο της θρησκείας τους, αν αναγνωρίζει τον όρκο. Σε περίπτωση, κατά την οποία ο ορκιζόμενος είτε είναι άθρησκος ή άθεος, είτε η θρησκεία του ή το δόγμα του απαγορεύουν ή δεν αναγνωρίζουν τον όρκο, στη θέση του δίδεται διαβεβαίωση με επίκληση της τιμής και της συνείδησης του

υπόχρεου σε ορκοδοσία. [Σπύρος Τρωιάνος 27 Απριλίου 2006 INTPNET Ελευθερία Θρησκευτικής Συνείδησης].

Κατ' άλλη επιεικέστερη εκδοχή, την οποία ακολουθούν ορισμένες σχετικά πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφόσον έχουμε "βαθεία επέμβαση" σε συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία, όπως εδώ της θρησκευτικής ελευθερίας απαιτείται είτε τυπικός νόμος είτε διάταγμα ειδικής εξουσιοδότησης, [ΣΤΕ 2379/89 ΕΛΛ.ΔΙΚ.91/400, ΣΤΕ 39/91 ΕΔΔ 91/250, ΣΤΕ 2089/91 ΔιΔικ92/561, ΣΤΕ 2790/93 ΔιΔικ.94/1125]. Αποκλείονται έτσι οι υπόλοιπες κατηγορίες κανονιστικών πράξεων της διοίκησης που προβλέπονται στο άρθρο 43 Συντ. [Κ.Χρυσόγονος Ατομικά δικαιώματα 2002 σ.78,249].

Εξάλλου, οι ρυθμιστικοί των ατομικών δικαιωμάτων νόμοι, όπως είναι και εκείνοι που θεσπίζουν την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης, εφόσον καθορίζουν το κανονιστικό περιεχόμενο συνταγματικών δικαιωμάτων, ούτε ανέλεγκτοι και απεριόριστοι είναι, ούτε επιβάλλονται μέσω διασταλτική ή αναλογικής ερμηνείας. Απαιτείται να είναι ειδικοί και να ερμηνεύονται στενά. Η σύνταξη επομένως ενόρκων βεβαιώσεων δεν είναι ελευθέρως επιτρεπτή, ούτε ο νόμος παρέσχε στη διοίκηση εν λευκώ εξουσιοδότηση να την απαιτεί από τους διοικούμενους επί παντός θέματος και άνευ ουδενός περιορισμού. [Β. Παππάς Ένορκoi βεβαιώσεις EEN 33/436].

Η επιβολή, επομένως, από τα κρατικά όργανα της ορκοδοσίας σε περιπτώσεις που δεν προβλέπονται από το νόμο είναι παράνομη, τόσο για τους υπαλλήλους που την αξιώνουν, όσο και για εκείνους που την δέχονται και την αξιοποιούν.

β-Ο νόμος. Κατά το άρθρο 1 του Ν.1540/44 "περί ενόρκων βεβαιώσεων", "κατά πάσαν περίπτωσιν καθ' ην επιτρέπεται η χρησιμοποίησις ενόρκου βεβαιώσεως, αυτή δύναται να γίνη ενώπιον του Ειρηνοδίκου ή ενώπιον ενός των συμβολαιογράφων της περιφέρειας του Ειρηνοδικείου της κατοικίας ή διαμονής του ενδιαφερομένου ή των μαρτύρων". Κατά το άρθρο 2 του ίδιου νόμου, "κατά τας εν άρθρω 1 του παρόντος οριζόμενας περιπτώσεις δέον να τηρώνται αι διατάξεις των άρθρ.177 - 194 του Οργανισμού των Δικαστηρίων, ως ταύτα ετροποποιήθησαν μεταγενεστέρως". Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι ο Ειρηνοδίκης και ο συμβολαιογράφος δεν έχουν γενική αρμοδιότητα να λαμβάνουν ένορκες βεβαιώσεις προκειμένου να προσκομίζονται από τους ενδιαφερόμενους στις δικαστικές ή σε άλλες εξωδικαστικές αρχές για την έκδοση απ' αυτές, βάσει τούτων, σχετικών δικαστικών ή διοικητικών εγγράφων. Αντίθετα, η αρμοδιότητα των Ειρηνοδικών και των συμβολαιογράφων να δέχονται ένορκες βεβαιώσεις προσώπων περιορίζεται μόνον στις περιπτώσεις, όπου ειδικές διατάξεις προβλέπουν αυτές ως επιτρεπόμενο αποδεικτικό μέσο σε ορισμένες αρχές, στις οποίες προσκομίζονται, για την εκτίμηση απ' αυτές εννόμων σχέσεων και καταστάσεων και την έκδοση, ενόψει τούτων, των

δικαστικών ή διοικητικών έγγραφων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους.

Κατά συνέπεια, ο Ειρηνοδίκης και ο συμβολαιογράφος προκειμένου να συντάξουν ένορκες βεβαιώσεις έχουν καθήκον να εξετάζουν την ύπαρξη σχετικής νομοθετικής διάταξης που επιτρέπει στις αρχές, στις οποίες θα προσκομισθούν, να τις δεχθούν ως αποδεικτικό μέσο κατά την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητάς τους.[ΑΠ.358/61]. Απόρροια της νομικής αυτής δεσμεύσεώς τους είναι και η υποχρέωσή τους να αναγράφουν στο κείμενο των ενόρκων βεβαιώσεων που συντάσσουν, το σκοπό για τον οποίο δίδονται έτσι, ώστε να προκύπτει η σχετική αρμοδιότητά τους.

3-Χρησιμοποίηση ενόρκων βεβαιώσεων ως αποδεικτικών μέσων.

Οι ένορκες βεβαιώσεις προβλέπονται ως παραδεκτά αποδεικτικά μέσα στις εξής περιπτώσεις.

α-Στην πολιτική δίκη οι ένορκες βεβαιώσεις υπό το καθεστώς της αυστηρής αποδείξεως με τα συνοδευτικά μέσα και τους διαδικαστικούς τύπους που προέβλεπε ο ΚΠΟΔ πριν από τη δικονομική μεταβολή που επήλθε με το Ν.2915/01, στο πολυμελές πρωτοδικείο και στα πλαίσια της τακτικής διαδικασίας δεν αποτελούσαν επιτρεπόμενο αποδεικτικό μέσο, αλλά μπορούσαν να εκτιμηθούν μόνον ως δικαστικά τεκμήρια, εφόσον ήταν επιτρεπτό το εμάρτυρο μέσο. Είχαν όμως επιτραπεί στην τακτική διαδικασία ενώπιον των μονομελών πρωτοδικείων και των ειρηνοδικείων με το Ν.1478/84. Ήδη η χρήση τους προβλέπεται πλέον γενικώς στη νέα τακτική διαδικασία ενώπιον όλων των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων, συνεπώς και των πολυμελών πρωτοδικείων, υπό τις εξής τρεις προϋποθέσεις: 1) ότι δεν υπερβαίνουν αριθμητικά τις τρεις, 2) ότι έχουν δοθεί από τη συζήτηση της υποθέσεως και 3) ότι λήφθηκαν ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου δύο τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση, κατά το άρθρο 270 παρ.2 ΚΠΟΔ. [ΑΠ.160/06]. Εκτιμώνται δε ελεύθερα από το δικαστή και από την εισηγητική έκθεση του Ν.2915/01 χαρακτηρίζονται ως αποδεικτικό μέσο μη πληρούν τους όρους του νόμου. Κατά τις ειδικές διαδικασίες χρησιμοποιούνται για την αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν κατά τη συζήτηση στο δικαστήριο, [άρθρο 591 παρ.1 περ.δ' ΚΠΟΔ], στις μισθωτικές διαφορές, [άρθρο 650 παρ.1 ΚΠΟΔ], στις εργατικές διαφορές, [άρθρο 671 παρ.1 ΚΠΟΔ], και στις διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας [άρθρο 681 ΚΠΟΔ] κλπ, εφόσον συντρέχουν αθροιστικώς οι εξής δυο προϋποθέσεις 1) να δόθηκαν πριν από τη συζήτηση της υποθέσεως και 2) ύστερα από προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου πριν από εικοσιτέσσερις τουλάχιστον ώρες [ΑΠ.1525/04 ΕΛΛ.ΔΙΚ.05/755]. Αν οι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον Ειρηνοδίκου ή συμβολαιογράφου λήφθηκαν για να χρησιμεύσουν σε υπάρχουσα δίκη χωρίς να τηρηθούν οι από τα άρθρα 270 παρ.2, 650 και 671 ΚΠΟΔ τασσόμενες διατυπώσεις,

στερούνται κύρους και θεωρούνται ως ανυπόστατο αποδεικτικό μέσο, μη δυνάμενες να ληφθούν υπόψη όχι μόνον ως ίδιο αποδεικτικό μέσο προς άμεσον απόδειξη, αλλ' ούτε και προς έμμεσο, δηλ. προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων [ΑΠ.373/02, ΑΠ.1408/03 ΕΛΛ.ΔΙΚ. 04/1033, ΑΡΧ.ΝΟΜ.05/156].

β-Στην ποινική δίκη, εφόσον σ' αυτή, κατά το άρθρα 179 παρ.4 ΚΠΔ, επιτρέπονται κάθε είδους αποδεικτικά μέσα, οι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον Ειρηνοδίκη και συμβολαιογράφου, ως περιέχουσες μαρτυρίες τρίτων εκτός δίκης, συνιστούν ιδιαίτερο αποδεικτικό μέσο, ιδιώνυμο και ιδιότυπο. Δεν υπάγονται ούτε στην κατηγορία των μαρτυρικών καταθέσεων, γιατί δεν λήφθηκαν με τις δικονομικές εγγυήσεις που τάσσονται από τον ΚΠΔ γι' αυτές, ούτε στην κατηγορία των απλών εγγράφων μαρτυρίας, [όπως πχ. μια ιδιωτική επιστολή], λόγω του ότι πρόκειται για δημόσια μαρτυρία προσώπων. Η λήψη υπόψη αυτών από το δικαστήριο πρέπει να προκύπτει, σαφώς και να αντιδιαστέλλεται από τις μαρτυρικές καταθέσεις και τα απλά έγγραφα, αλλιώς η απόφαση που θα εκδοθεί είναι ανααιρετέα για έλλειψη της απαιτούμενης από το σύνταγμα ειδικής αιτιολογίας. Αν το δικαστήριο εκτιμήσει την ένορκη βεβαίωση ως μαρτυρική κατάθεση, πράγμα το οποίο είναι ανεπίτρεπτο, ασκεί δικαιοδοσία που δεν του επιτρέπει ο νόμος και η απόφασή του αναίρεται για υπέρβαση εξουσίας. [ΑΠ.1642/02].

γ-Στον Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας δεν επιτρέπονται. [ΣΤΕ 446/03 ΔΦΟΡΝ 2004/425, ΔΦΟΡΝ 2004/1014, ΔΕΕ 2004/603].

δ-Στη διοίκηση προβλέπονται στις εξής ενδεικτικά ειδικές περιπτώσεις:

1) Για την απόδειξη των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων των υποψήφιων ή προσφερόντων για την ανάθεση εκτέλεσης δημόσιων έργων. [Ν.3389/05 άρθρο 15 παρ.3, Ν.3316/05 άρθρο 14 παρ.6, ΥΑ.282/05, ΟΔΓ 0018/20, Ν.3164/03].

2) Για την απόδειξη της ιδιοκτησίας των μισθούμενων από το δημόσιο ακινήτων [Ν.3130/03 άρθρο 47 παρ.3].

3) Για την απόδειξη των επαγγελματικών προϊόντων των φαρμακοποιών [Ν206/47].

4) Για την απόδειξη των φυλών των αυτοχθόνων ζώων, [Α.Υ.Γ 108645/4020/20.03.2003 άρθρο 7].

5) Για την οικογενειακή κατάσταση των φοιτητών του Πανεπιστημίου του Αιγαίου [ΑΥΠ 108974/Β1-25-10-02].

6) Για την υπόδειξη της φθοράς και απώλειας των εκλογικών βιβλιαρίων [Ν.1516/85 άρθρο 23].

7) Για την εργασιακή κατάσταση των δικαιούχων οικονομικής ενίσχυσης ασθενών [Ν.1437/84 άρθρο 19 παρ.4].

8) Για την απόδειξη της ύπαρξης εγγυτέρων συγγενών προς εξεύρεση τον φόρου κληρονομιών [Ν.Δ.118/73 άρθρο 67 και ΑΥΟΙΚ 13061/22-10-73].

9) Για την απόδειξη του σήματος ως νέου [Ν.2239/54 άρθρα 9,13].

10) Για την υπόδειξη προϋπηρεσίας προς κανονισμό των συντάξεων [Π.Δ.163/85, άρθρο 4 παρ.5, ως αντικαταστ. με το 2 ΠΔ.214/89].

11) Για την βεβαίωση του χαμηλού εισοδήματος εκείνων που δικαιούνται να τύχουν δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας [άρθρο 2 Ν.3226/04].

4-Οι ανομιμοποίητες ένορκες βεβαιώσεις.

Η αξίωση της διοίκησης να της προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι ένορκες βεβαιώσεις προκειμένου να τους εκδώσει, ενόψει τούτων, ορισμένα πιστοποιητικά, μολονότι ο ένορκες αυτές βεβαιώσεις δεν έχουν αναγορευθεί από το νόμο ως παραδεκτά αποδεικτικά μέσα στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι παράνομη, αντισυνταγματική και αναποτελεσματική.

α-Είναι παράνομη, γιατί έρχεται σε αντίθεση με το Ν.1540/44, που απένειμε στα δικαστικά αυτά πρόσωπα το δικαίωμα να δέχονται και να συντάσσουν ένορκες βεβαιώσεις, καθόσον το δικαίωμά τους αυτό δεν τους το απένειμε γενικά, αλλ' αυτό τον όρο ότι οι συντασσόμενες βεβαιώσεις επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν από τις αρχές, στις οποίες θα προσκομισθούν ως παραδεκτά αποδεικτικά μέσα κατά την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητάς τους. Αν δεν προβλέπονται από το νόμο ότι θα χρησιμοποιηθούν ως παραδεκτά αποδεικτικά μέσα, δεν ιδρύεται η σχετική αρμοδιότητά τους και, συνεπώς, η αποδοχή στην περίπτωση αυτή ενόρκων βεβαιώσεων, καθώς και η παραπέρα καθιονδήποτε τρόπο αξιοποίησή τους είναι παράνομη.

β-Είναι αντισυνταγματική, γιατί παραβιάζει τα ατομικά δικαιώματα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της θρησκευτικής ισότητας και της θρησκευτικής ελευθερίας.

Την αρχή της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας την παραβιάζει διότι με το να απαιτεί η διοίκηση ένορκη βεβαίωση για την απόδειξη κάποιου γεγονότος θέτει A PRIORI υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία του διοικουμένου, τον μεταβάλλει σε μέσο για την απόδειξη συγκεκριμένου σκοπού και του ασκεί ηθικό εξαναγκασμό εξαναγκάζοντάς τον να προβεί σε πανηγυρική πράξη με την επίκληση του θείου για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας του.

Την αρχή της ισότητας την παραβιάζει διότι ξεχωρίζει χωρίς κανένα σοβαρό ιδιαίτερο λόγο, όσους ασπάζονται τη χριστιανική θρησκεία, σε αντίθεση με τους αθέους και τους οπαδούς άλλων θρησκειών, να δώσουν ορισμένου τύπου θρησκευτικό όρκο.

Και τέλος, παραβιάζει την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης, διότι εξαναγκάζει τον διοικούμενο να αποκαλύψει τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις και, προκειμένου για τον ορθόδοξο χριστιανό, να δώσει παρά τις πεποιθήσεις του θρησκευτικό όρκο ορισμένου τύπου [Ευάγγ.Κρουσταλλάκης ΔΙΚΗ 11/3, Αρ.Μάνεσης Ατομικές ελευθερίες 79/108, Κ.Δεσποτόπουλος Περί όρκου, ΕΦ.ΘΑΣΣΛ.3269/89 ΑΡΜ. 90/666, ΥΠΕΡ.91/637, Ν.Δημαράς Η αντισυνταγματικότητα του θρησκευτικού όρκου Δίκη 31/86, Καράκωστας Τα συνταγματικά θεμέλια της θρησκευτικής ελευθερίας ΔΙΚΗ 26/817]. Και το συμπέρασμα είναι ότι «η χρήση του όρκου καθ' εαυτή προσβάλλει την ηθική υπόσταση του ανθρώπου και δη ευθέως την προσωπική του αξιοπρέπεια, παραβιάζει την ιδεολογική βάση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ενέχει καταφρόνηση της ελευθερίας των πολιτών», [Κ.Δεσποτόπουλος Περί όρκου ΝΔ.62/630]

γ-Είναι αναποτελεσματική, γιατί δεν προσδίδει το αναμενόμενο κύρος αξιοπιστίας που υποτίθεται ότι επιδιώκεται από τη διοίκηση με την αξίωση της συντάξεώς τους. Και τούτο για τους εξής λόγους. Η ένορκη βεβαίωση αξιώνεται αντί της απλής δήλωσης, για να επιστήσει την προσοχή σε εκείνον που προβαίνει σ' αυτήν με την πανηγυρική επίκληση του θείου να καταθέσει την αλήθεια για περιστατικά του εκάστοτε αποδεικτέου θέματος, ώστε να εξασφαλισθεί η γνησιότητα από πλευράς περιεχομένου του δικαστικού ή του διοικητικού υπομνήματος που θα εκδοθεί βάσει αυτής ή η ορθή απονομή της δικαιοσύνης στη συγκεκριμένη περίπτωση. Οι εγγυήσεις της αξιοπιστίας παρέχονται τόσο λόγω του όρκου, ο οποίος για όσους πιστεύουν αποτελεί μέσο ηθικού καταναγκασμού στο να τους συγκρατήσει από την κατολίσθηση στο ψεύδος, [Ζησιάδης Ποιν.Δικον.77 σ.80], όσον και λόγω της τιμωρίας, η οποία απειλείται από την τέλεση του αδικήματος της ψευδορκίας μάρτυρα [άρθρο 224 παρ,1,2 ΠΚ]. Κατά τον Χρ.Δέδε [Εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης 62/530] στα εγκλήματα τα σχετιζόμενα με την αποδεικτική διαδικασία πρέπει να εξετάζονται δύο απαραίτητα στοιχεία 1) η προσφορότητα της πράξεως να προκαλέσει τη διακινδύνευση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και 2) το ενδεχόμενο της διακινδύνευσης ορισμένης διαδικασίας, πράγμα που δε συντρέχει ασφαλώς εάν δεν υπάρχει πλήρες αποδεικτικό στοιχείο ή αυτό δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, [Συστημ.ερμηνεία Π.Κ.Ν. Ανδρουλάκη, Α.Μαγκάκη 97/29].

Η ένορκη όμως βεβαίωση που δίνεται στις περιπτώσεις που ο νόμος δεν την αναγνωρίζει ως επιτρεπόμενο αποδεικτικό μέσο στη συγκεκριμένη έννομη σχέση, δεν στοιχειοθετεί το πλημμέλημα της ψευδορκίας μάρτυρα και, επομένως, δεν είναι εξοπλισμένη με τις ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται γι' αυτή. Πράγματι, ο πυρήνας της εγκληματικής πράξεως της ψευδορκίας έγκειται στον κίνδυνο νοθεύσεως του αποδεικτικού υλικού, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί από το δικαστήριο

ή και από άλλες αρμόδιες αρχές ως βάση για τη σύνταξη του συγκεκριμένου δικαστικού ή διοικητικού υπομνήματος. Η ψευδορκία δηλ. ενέχει σε αφηρημένο επίπεδο τη δυνατότητα βλάβης του συγκεκριμένου δικαστικού ή διοικητικού υπομνήματος. Γι' αυτό και χαρακτηρίζεται ως έγκλημα αφηρημένης ειδικής διακινδύνευσης. Κατά το άρθρο 224 παρ.1 και 2 ΠΚ η ψευδορκία είναι αξιόποινη μόνον όταν τελείται ενώπιον αρμόδιας προς ένορκη εξέταση αρχής. Απαραίτητο επομένως στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος είναι η IN CONCRETO αρμοδιότητα της αρχής ενώπιον της οποίας δίνεται η ένορκη κατάθεση. Κατά συνέπεια, η κατάθεση που δίνεται ενώπιον αρχής, που δεν είναι από το νόμο αρμόδια για την υπό κρίση ένορκη εξέταση, δεν συνιστά το αδίκημα της ψευδορκίας. Στις περιπτώσεις που καθιερώνεται άλλη αρχή να παίρνει την ένορκη κατάθεση και άλλη να την εκτιμά απαιτείται να υπάρχει αρμοδιότητα και των δυο αρχών τούτων. Στις περιπτώσεις αυτές για να στοιχειοθετηθεί το αξιόποινο έγκλημα της ψευδορκίας απαιτείται η διπλή αρμοδιότητα της αρχής, τόσοσ εκείνης που θα πάρει την ένορκη κατάθεση, όσο και εκείνης, στην οποία πρόκειται θα προσκομισθεί και θα χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό μέσο [ΑΠ.1695/98 ΝΟΒ 99/662 ΠΧΡ.99/94, ΑΠ.2178/91 Π.ΧΡ.91/871 ΥΠΕΡ.91/398].

Αν μια από τις αρχές αυτές δεν είναι αρμόδια, δεν επέρχεται καμία διακινδύνευση της βλάβης του υπομνήματος που πρόκειται να εκδοθεί βάσει της ένορκης αυτής εξέτασης και κατά συνέπεια δεν μπορεί και πάλι να γίνει λόγος για τελειωμένο έγκλημα ψευδορκίας. [Λ.Μαργαρίτης Εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης 86 σ.57].

Οι διατάξεις δηλ. του άρθρου 224 παρ.1 και 2 χαρακτηρίζονται ως χωλοί ποινικοί νόμοι, δεδομένου ότι καθορίζουν μεν τα στοιχεία του εγκλήματος της ψευδορκίας διαδίκου και μάρτυρα, για τη συμπλήρωση όμως ορισμένων εξ αυτών παραπέμπουν σε άλλους κανόνες δικαίου, όπως στον ΚΠΔ και στον ΚΠΟΔ, οι οποίοι διευκρινίζουν πότε υπάρχει πολιτική δίκη και ποιόν θεωρούν ως διάδικο ή μάρτυρα ή τις κανονιστικές διοικητικές πράξεις, οι οποίες καθορίζουν πότε μια διοικητική αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει ως παραδεκτό αποδεικτικό μέσο τη δημόσια μαρτυρία [Συστ.Ερμ.ΠΚ Ν.Ανδρουλάκη κλπ. σ.37].

Οι Συμβολαιογράφοι και οι Ειρηνοδίκες αποτελούν αρμόδια προς ένορκη εξέταση αρχής κατά την κρατούσα στη θεωρία και στη νομολογία, αλλά και την ορθότερη άποψη, [Συστ.ερμηνεία του ΠΚ άρθρα 224-234 Ν.Ανδρουλάκης κλπ.97 σ.80], υπό τον περιορισμό όμως που περιλαμβάνεται στη διάταξη του άρθρου 1 του Ν.1540/44, εφόσον δηλ. από διάταξη ειδικού νόμου επιτρέπεται η ένορκη βεβαίωση να χρησιμοποιηθεί από αρμόδια αρχή. Ο όρος "επιτρέπεται" σημαίνει εδώ μόνον ό,τι προβλέπεται ειδικά. Δεν αρκεί δηλ. να απαγορεύεται απλά η χρησιμοποίηση της ένορκης βεβαίωσης, που ελήφθη ενώπιον του Συμβολαιογράφου ή του Ειρηνοδίκη, αλλά πρέπει να προβλέπεται ρητά

και ειδικά. Γι' αυτό κρίθηκε ότι για την πληρότητα της αιτιολογίας στην καταδικαστική απόφαση εν σχέσει προς το έγκλημα της ψευδορκίας μάρτυρα, θα πρέπει να περιέχεται σ' αυτήν η διαπίστωση από το δικαστήριο της ουσίας, ότι η ένορκη βεβαίωση έχει ληφθεί μετά από νόμιμη και εμπρόθεσμη κλήτευση του αντιδίκου, άλλως δημιουργείται λόγος αναιρέσεώς της [ΑΠ.1695/98 ΝΟΒ/1999 (662), ΠΟΙΝΧΡ.99/942, ΑΠ.229/02] και να αναφέρεται επίσης ότι λήφθηκε νόμιμα υπόψη ως αποδεικτικό μέσο στην αρχή, στην οποία προσάγεται [ΑΠ.203/02 Δ/ΝΗ 993/1306, ΕΕΝ 93/313]. Διότι απονομή της δικαιοσύνης, που προσβάλλεται με την ψευδορκία, δεν επιτελεί ο συντάκτης της ενόρκου βεβαιώσεως. Ούτε αμέσως, ούτε εμμέσως. Συντρέχει δε έλλειψη νομίμου βάσης στην απόφαση, όταν δεν αναφέρει για ποιο λόγο ο συμβολαιογράφος κρίθηκε αρμόδια αρχή στη συγκεκριμένη περίπτωση [ΑΠ.395/66 ΠΧΡ.ΙΖ/35, ΑΠ256/87 ΠΧΡ.ΛΖ/413]. Επίσης, δεν τελεσιουργείται το αδίκημα, εάν η ένορκη βεβαίωση που συντάχθηκε ενώπιον Ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου πρόκειται να χρησιμοποιηθεί όχι ενώπιον οργάνου που μπορεί να χαρακτηριστεί ως αρχή, πράγμα που συμβαίνει όταν αυτό [το όργανο] με σημείο αναφοράς το Σύνταγμα και τους νόμους έχει ιδιαίτερη δικαιοδοσία που ασκείται με διατακτική εξουσία, αλλ' ενώπιον υπαλλήλων Ν.Π.Ι.Δ, όπως ενώπιον των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος [ΑΠ.1062/92 Π.ΧΡ. 92/805, ΥΠΕΡ.93/67 ή σε διαιτητές].

4-Από τις διατάξεις των άρθρων 100 και 114 του Π.Δ.497/91 Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο «Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια», των διατάξεων που ισχύουν και αναφέρονται στα δημοτολόγια, όπως καταρτίστηκε από την Ειδική Επιτροπή του άρθρου 1 του Ν.1084/1980, (Α'180), προβλέπεται η αρμοδιότητα των Δημάρχων και των Προέδρων Κοινοτήτων να εκδίδουν πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης των δημοτών τους. Από την εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 13 του ίδιου ΠΔ.42301/12168/28-6/12-7-95 Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, με την οποία καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την ενέργεια εγγραφών και μεταβολών στα δημοτολόγια, οι ένορκες βεβαιώσεις δεν συμπεριλήφθηκαν στα απαιτούμενα αυτά δικαιολογητικά. Οι εκδοθείσες από τον Υπουργό Εσωτερικών σχετικές εγκύκλιες οδηγίες που απαίτησαν τις ένορκες βεβαιώσεις ως δικαιολογητικά εγγραφής στα Δημοτολόγια, όπως οι 101951/22-11-69 και Φ.96080/15352/23-12-02, δεν αποτελούν νόμο του κράτους, δεν θέτουν κανόνες δικαίου και δεν μπορεί με αυτές να δημιουργηθούν δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών [Μ.Στασινόπουλος Μαθήματα Διοκ.Δ.57 Σ.122].

Μόνον κατ' εξαίρεση, οι προξενικές αρχές, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορούν να εκδίδουν πιστοποιητικά εγγυτέρων συγγενών των εγκατεστημένων και θανόντων στην αλλοδαπή Ελλήνων πολιτών, για τη θεμελίωση της εξ' αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής Ελλήνων

υπηκόων, βάσει ενόρκων βεβαιώσεων τριών εγκρίτων πολιτών, εγκατεστημένων στην περιφέρειά τους [άρθρο 41 περ.ζ του Ν.2594/98 Οργανισμός του Υπουργείου Εξωτερικών, ΓΝΩΜ.712/96 ΝΣΚ].

Συνεπώς, οι ένορκες βεβαιώσεις δεν προβλέπονται από το νόμο ή από κανονιστική διοικητική πράξη, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση νόμου, ως παραδεκτά αποδεικτικά μέσα για την εγγραφή και τις γινόμενες μεταβολές στα τηρούμενα από τους Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως Δημοτολόγια.

5-Κατ' ακολουθία των ανωτέρω οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές μπορούν να εκδίδουν πιστοποιήσεις και βεβαιώσεις που αναφέρονται στην προσωπική και οικογενειακή κατάσταση των δημοτών τους, εφόσον τα βεβαιούμενα περιστατικά προκύπτουν 1) από στοιχεία που υπάρχουν στα αρχεία τους, 2) από την προσωπική αντίληψη των εκπροσώπων τους, 3) από τη σχετική έρευνα που οφείλουν να ενεργήσουν και 4) από υπεύθυνες δηλώσεις των ενδιαφερομένων, που συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1599/86 και δεν επιτρέπεται να απαιτούν από τους ενδιαφερόμενους να τους προσκομίσουν εξώδικες ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του Ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν.1540/44.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Φώτιος Μακρής